
BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA – PĂSTRĂTOARE DE MEMORIE

Aliona MUNTEAN, director adjunct, BNRM

Rezumat: *Articolul reprezintă o sinteză a activității de gestionare a colecțiilor Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Autorul face o incursiune în istoricul dezvoltării colecțiilor bibliotecii, prezentând dinamica colecțiilor în timp.*

Cuvinte-cheie: *colecțiile BNRM, dezvoltarea colecțiilor, istoria bibliotecii.*

Abstract: *The article includes a synthesis of the collection management activity of the National Library of the Republic of Moldova. The author makes a foray into history of the library collection development, presenting the dynamics of collections over time.*

Keywords: *NLRM collections, collection development, history of the library.*

„Colecțiile de bibliotecă trebuie să corespundă identității culturale și lingvistice a comunității, intereselor și cerințelor utilizatorilor și să includă documente pe toate tipurile de suporturi.”

(din Legea cu privire la biblioteci)

În mod tradițional, în conștiința publicului larg, cuvântul „bibliotecă” este asociat anume cu colecțiile de documente tradiționale și valorificarea lor, deși bibliotecile contemporane încearcă să găsească alte modalități și forme de activitate, prestând noi produse și servicii. Cu toate acestea, colecția unei biblioteci rămâne a semnifica originea culturală și informațională a acesteia. Contrar tuturor acuzațiilor de stil arhaic, colecția unei biblioteci rămâne produsul principal pe care ea îl poate oferi. Anume colecția bibliotecii ne permite prestarea unor servicii și produse specifice, care nu pot fi oferite de alt tip de instituții. Colecțiile bibliotecii sunt cele

mai ordonate, pregătite pentru utilizare și cercetare, selectate după criterii de valoare, resurse disponibile membrilor unei comunități. Pentru a-și realiza pe deplin misiunea socială, colecțiile bibliotecii trebuie să satisfacă în mod absolut nevoile comunității în ce privește cunoștințele și valorile culturale.

Formarea fondurilor bibliotecii presupune o cunoaștere exactă a sarcinilor cu care se confruntă în prezent biblioteca, precum și un studiu constant al contingentului de utilizatori, al nevoilor, intereselor, gusturilor literare, atitudinilor, stimulentele și motivelor accesării documentelor de către aceștia. Cheia succesului constă în capacitatea de a determina și anticipa nevoile viitoare de informații, ceea ce face din formarea colecțiilor bibliotecii nu doar o știință, ci și o artă. Pentru formarea corectă a colecțiilor bibliotecii este necesară cunoașterea cererilor de informare, echivalarea acestora cu interesele și nevoile utilizatorilor, aplicarea unor principii bine determinate.

Conform Legii cu privire la biblioteci nr. 160 din 20 iulie 2017, prima dintre atribuțiile de bază ale Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova prevede identificarea, dezvoltarea, organizarea, salvagardarea și valorificarea documentelor de bibliotecă, publicate în țară și constituirea unei colecții de documente valoroase publicate peste hotare, pe suport de hârtie și/sau digital.

Colecțiile Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, constituite și dezvoltate cu grijă de mai multe generații de bibliotecari, dar și pierdute, nimicite în războaie, calamități, reorganizate și reconceptualizate în diferite perioade ale celor peste 190 de ani de existență, au astăzi un caracter enciclopedic, cuprind documente variate din toate domeniile cunoașterii și sunt în continuă extindere.

Predecesoarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova - Biblioteca Publică Gubernială din Chișinău - a fost înființată de jure în 1830, printr-o dispoziție-acord a Ministerului de Interne al Imperiului Rus. Cel care a organizat căutarea sediului, achiziționarea de fonduri de carte și inaugurarea ca atare a instituției a fost tu-

torele (epitropul) ei, doctorul în drept Petru Manega, originar din București. Pentru suma de 600 de ruble anual, negustorul Bogaciov a pus la dispoziția bibliotecii una dintre casele sale. Inaugurarea Bibliotecii Publice din Chișinău a avut loc la 22 august 1832, în timpul aflării în exercițiul funcțiunii a guvernatorului A. I. Sorokunski.

La baza fondului inițial de documente au stat cărțile procurate de la colonelul I. P. Liprandi, domnul Kelhner, profesorul Arhangelski și publicațiile donate de către G. Polonski, Balen de Bal.

Cea mai importantă și interesantă achiziție de la acea vreme o constituie biblioteca colonelului I. P. Liprandi, care număra 428 de exemplare de carte. Liprandi a cerut pentru toate aceste cărți suma de 4 500 de ruble, pe când întreaga sumă pentru procurarea cărților era de 5 000 de ruble asignații. Caracterizând cărțile din colecția lui Liprandi, guvernatorul de Novorosia și Basarabia menționa: „Acestea sunt traduceri din clasicii latini și greci, precum și cărți de istorie, care țin cu precădere de ținutul Novorosia și Basarabia” [3, p. 58-59]. Totodată, la achiziționarea majorității din aceste cărți s-a renunțat din simplu motiv: insuficiența mijloacelor financiare. Un alt argument ar fi fost caracterul științific al acestor publicații, deci și necesitatea de studii academice sau cunoașterea limbilor clasice pentru a le citi.

Directorul interimar al școlilor din regiunea Basarabiei profesorul Arhangelski, căruia i s-a poruncit selectarea cărților pentru biblioteca din Chișinău, considera că, având la Chișinău o bibliotecă cu adevărat publică, de colecția căreia putea să beneficieze în mare majoritate membrii comunității, era necesară achiziția de cărți accesibile în ce privește conținutul pentru masele largi. Din aceste considerente, Arhangelski a ales din colecția lui Liprandi, contra sumei de 674 de ruble asignații, cărți din domeniul istoriei, geografiei, economiei, literaturii artistice etc.

Mai târziu, deja cu prilejul inaugurării Bibliotecii din Chișinău pentru public, Liprandi a donat o parte din biblioteca sa [3].

La moment, în colecțiile bibliotecii se regăsesc câteva cărți cu

ex-librisul colonelului Liprandi: 6 volume ale scriitorului francez Jean-François de La Harpe (*Abrégé de l'histoire générale des voyages... Paris, 1816*), *Descrierea Moldovei*, ce aparține eruditului domnitor al Moldovei D. Cantemir, în limba germană (*Reale, A. Reifen Durch einige Tgeile von Deutschland, Polen, der Moldau und der Turfei. Leipzig, 1821*) și *Ода на взятие Измаила*. (Bender/Tighina, 1790). Cărțile menționate mai sus reprezintă veriga principală de continuare între colecția BNRM și cea a primei biblioteci din Chișinău [4].

Arhivele nu au păstrat date exacte despre numărul total de publicații la momentul deschiderii bibliotecii, dar se presupune că au fost colectate circa 477 de cărți și 73 de reviste[5].

Pe parcursul anilor, biblioteca își schimbă sediul. În 1835, Petru Manega închiriaza pentru bibliotecă o clădire nouă, vizavi de bulevardul orașenesc, care însă nu avea intrare din stradă. Între 1848-1855, conform presei din acei ani, sediul bibliotecii era în fosta clădire a Administrației Guberniale, pe strada Mihail Kogălniceanu de astăzi.

Din 1854 până în 1860, biblioteca este în mare parte închisă, cauza fiind, după unii, războiul din Crimeea, după alții – lipsa de bani.

Probabil din aceleași considerente rata de creștere a colecției pentru primii 50 de ani a fost de doar 200 de exemplare pe an [6].

În 1860, biblioteca este transferată într-un spațiu frumos în clădirea ocârmuirii guberniale, situată în perimetrul actualei Universități de Stat din Moldova. Din cauza lipsei de finanțe, la cererea Administrației Guberniale, în 1869 biblioteca a fost trecută la finanțarea orașului. Conducerea socialistă a orașului cere să i se cedeze Biblioteca Gubernială (pe care ei o numeau „pravitelstvennaia”) pentru a o utiliza ca unul dintre punctele de reper în activitatea de propagandă revoluționară. Din 1877, conform rezoluției Dumei orașenești, biblioteca își mută sediul în clădirea acesteia. În consecință, începe să poarte numele de Bibliotecă Publică Orașenească.

Începând cu anul 1884, în decurs de 4 decenii (până la 1924) în fruntea celei mai vechi instituții de cultură din Chișinău a stat Daria Harjevschi, la inițiativa căreia a fost deschisă, în 1900, Bi-

blioteca pentru Copii „A. S. Pușkin”. Au fost create cataloage pe fișe pentru colecțiile gestionate. În 1902, administrația orașului a pus la dispoziția bibliotecii o încăpere nouă și confortabilă, cu sistem de ventilație, încălzire cu aburi și iluminare electrică. După 70 de ani de existență, colecția bibliotecii constituie 38 000 de volume.

În perioada 1918-1940, biblioteca a fost amplasată în sediul primăriei orașului.

În perioada interbelică, directorii Arionescu (1931-1934) și Nițescu (1934 - ?) au fost animați de ideea repunerii în drepturi al principiului identității comunitare. În arhive nu s-au depistat acte care ar descrie mai detaliat activitatea bibliotecii în perioada interbelică, dar putem presupune că arhiva împreună cu colecțiile au fost evacuate peste Prut.

În nou-creata RSSM, în august 1940, la Chișinău se instituie Biblioteca Republicană a RSS Moldovenești, care a fost amplasată în sediul fostei Bibliotecii Centrale Românești, evacuate deja peste Prut. Colecțiile bibliotecii sunt completate cu publicații din URSS.

În timpul celui de-Al Doilea Război Mondial (1944), în urma unei explozii, a avut de suferit clădirea bibliotecii și colecția, care număra la moment circa 953 000 de exemplare, fiind distrusă aproape în totalitate [5].

La 1 septembrie 1944, își reîncepe activitatea Biblioteca Republicană de Stat a RSSM. În octombrie 1944, Consiliul Comisarilor Poporului al URSS aprobă statele de funcții ale Bibliotecii Republicane, în număr de 28 de posturi. Sediul de după război al bibliotecii se afla în casa din strada Șciusev, nr. 65, în care astăzi este situată Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”. Din spusele maritorilor oculari, colecția inițială a fost formată din publicații donate de alte biblioteci mari din spațiul sovietic.

1944 г.				Автор и заглавие	
Дата вписки	Инвен- тарный №	Сметки о проверке библиотеки			
22/10	1	✓	✓	✓	М. Ю. Лермонтов. Поэмы.
14/8	2	✓	✓	✓	Сводения Советского Информбюро I т.
	3	✓	✓	✓	" " " II т.
	4	✓	✓	✓	" " " III т.
	5	✓	✓	✓	" " " IV т.
	6	✓	✓	✓	" " " V т.
	7	✓	✓	✓	" " " VI т.
	8	✓	✓	✓	А. С. Галин. Некрасов в русской критике
	9	✓	✓	✓	Великая отечественная война
	10	✓	✓	✓	История Гражданской войны в СССР
	11	✓	✓	✓	Постановки Календаре колхозника на 1945

Un fragment din cartea de inventar nr. 1, întocmită la 22 octombrie 1944 cu o singură înregistrare, *Poeme*, de M. I. Lermontov (М. Ю. Лермонтов. *Поэмы*). Următoarea intrare este datată cu 14 octombrie și deja cuprinde mai multe documente achiziționate.

Инвентарная книга 80 стр.
с N 1 по 1975 закончена 15/1 1945
пронумерована и проинурована
и пропечатана
Зав. отд. обработки *Шимин*

Înregistrare pe ultima pagină a cărții de inventar: *Инвентарная книга 80 стр. с N 1 по 1975 закончена 15/1 1945 пронумерована и проинурована и пропечатана Зав. отд. обработки*

Din 1947, completarea colecției bibliotecii este efectuată în baza unui plan de completare a fondurilor, se inițiază colecții de schimb cu alte biblioteci [5, p. 30]. Concepția de dezvoltare a colecțiilor bibliotecii se schimbă esențial, fiind vădit politizată. Dar din punct

de vedere cantitativ, colecțiile au avut de câștigat: volumul fondului crește considerabil, în special din 1950, când biblioteca a început să achiziționeze exemplarul obligatoriu (legal) din toată Uniunea Sovietică.

Sporirea vădită a colecțiilor în anii 1960-1961 este cauzată de edificarea clădirii noi, actualul bloc nr. 1 al instituției. Inaugurarea acestui edificiu a fost unul din cele mai mari evenimente din istoria postbelică a Moldovei. Cu această ocazie, bibliotecii i s-a conferit numele „N. K. Krupskaja”.

În acest interval de timp se constituiesc colecțiile de literatură în limbi străine, de note și literatură muzicală.

Între anii 1970-1990, se observă o creștere cantitativă remarcabilă a colecțiilor bibliotecii. Dezvoltarea colecțiilor se face în baza unui plan comun pentru bibliotecile din URSS. Colecțiile sunt preponderent în limba rusă. Tabelul de mai jos demonstrează creșterea cantitativă a colecțiilor BNRM între anii 1946-1985.

Tabelul nr. 1. **Dezvoltarea colecțiilor BNRM, 1946-1985.**

Anul	Cantitatea de exemplare în colecții
1946	66 909
1950	199 294
1955	361 606
1960	588 068
1965	1 290 608
1970	1 898 301
1975	2 872 007
1980	3 165 514
1985	3 751 260

Schimbarea situației politice și, ca urmare, depolitizarea parțială a bibliotecilor a adus la schimbări în activitatea bibliotecilor din toată republica și schimbări vitale în activitatea Bibliotecii Republicane.

În anul 1991, printr-o hotărâre a Ministerului Culturii și Cultelor al RSS Moldova, bibliotecii i s-a conferit statutul de bibliotecă națională. Se depun eforturi enorme pentru a reconceptualiza activitatea bibliotecii și a o reconstrui într-o instituție cu adevărat națională. Începe reforma principală a bibliotecii: schimbarea structurii și conținutului activității bibliotecii: alinierea la standardele internaționale, valorificarea patrimoniului național, reorganizarea activității editoriale și culturale, modificarea formelor și metodelor de lucru în rețeaua națională de biblioteci.

S-a extins folosirea limbii de stat în toate sferile de activitate a bibliotecii: de bibliografiere și editare, de informare, de propagare a publicațiilor (de desfășurare a expozițiilor), în prezentarea (aspectul) aparatului de informare bibliografică etc. Au fost stabilite legături culturale cu bibliotecile din România. În cadrul deplasărilor în România au fost studiate experiențe, care au inițiat schimbări și specificări în terminologia profesională. S-au pus bazele unor colaborări care presupuneau și schimbul de carte. S-a schimbat esențial calea de prelucrare și spațiul de amplasare a fondului de literatură în limba română. Publicațiile în limba română se transferă din fondul de literatură străină în depozitul general [2].

Situația cu documentele în limba română era critică. La 1 ianuarie 1991, volumul general al fondului era de 3 352 901 exemplare, dintre care în limba română doar 157 928 de exemplare, ceea ce constituia doar 4,7% din numărul total [2]. Cu toate că volumul intrărilor în limba română a crescut de 5 ori (în comparație cu anul precedent), atingând cifra de 18 715 exemplare, în componența fondurilor predomină publicațiile în limba rusă.

Una din sursele principale de completare a fondurilor bibliotecii cu carte în limba română au fost donațiile din partea bibliotecilor, organizațiilor obștești și persoanelor particulare din România.

În raportul bibliotecii pentru anul 1991, printre cele mai prețioase achiziții sunt enumerate: Iorga, N. *Istoria lui Ștefan cel Mare*. București: Minerva, 1978; *Enciclopedia statelor lumii*. București:

Ed. Științifică și Enciclopedică, 1981; *Dicționar de istorie a României. București, 1976*; Chindruș I. *Chipuri din hronicul neamului*. Cluj-Napoca: Albatros, 1977 [2].

În aceeași perioadă de timp, la 18 aprilie 1991, anticipând Declarația de independență a Republicii Moldova, Ministerul Culturii și Cultelor al RSS Moldova, în persoana domnului Ion Ungureanu, emite **Ordinul nr. 86 „Cu privire la reorganizarea completării fondurilor și excluderea publicațiilor superflue, depășite moral, nesolicitate de cititori și care nu țin de profilul de completare al bibliotecilor publice”**:

„În vederea realizării funcționale a bibliotecilor pe principiile umaniste proclamate de Manifestul UNESCO cu privire la biblioteca publică, Ministerul Culturii și Cultelor emite următorul ordin:

1. *A stabili drept principiu fundamental de funcționare a bibliotecilor publice: în procesul de completare, constituirea unor fonduri corespunzătoare intereselor și cerințelor poporului, năzuințelor lui de familiarizare cu tezaurul național și universal de cultură și civilizație, iar la utilizarea colecțiilor – respectarea dreptului universal al omului de acces la documente și informație ...”*

Același ordin stabilește că *„literatura politică nu face parte din nucleul fondului bibliotecii publice și nu mai este obligatorie pentru achiziționare”*.

Deoarece dezvoltarea colecțiilor unei biblioteci presupune nu doar completarea ei cu publicații noi, dar și excluderea din ciclul publicațiilor învechite, inclusiv și moral, punctul 4 al aceluiași ordin a permis bibliotecii să schimbe radical componența și profilul tematic al colecțiilor:

„4. *În vederea creării unor mai bune condiții de aranjare și conservare a fondului de publicații existent și a achizițiilor noi, prevăzute în p. 1 al prezentului ordin, completând Instrucțiunea cu privire la modul de excludere a edițiilor depășite moral și uzate, Ministerul Culturii și Cultelor autorizează bibliotecile să trieze suplimentar din fonduri:*

ORDIN NR. 86

"18" aprilie 1991

or. Chișinău

cu privire la reorientarea completării
fondurilor și excluderea publicațiilor
superflue, depășite moral, nesolicitate
de cititori, și care nu țin de profilul
de activitate al bibliotecilor publice

D. T. Ischiuși

*Apreyși, proiecte
ordinului. Terminat
execuției 28 oct. a.e.
1991*

În vederea reasezării funcționale a bibliotecilor pe principii umaniste proclamate de manifestul UNESCO cu privire la biblioteca publică, Ministerul Culturii și Cultelor emite următorul ORDIN:

1. A stabili drept principiu fundamental de funcționare a bibliotecilor publice: în procesul de completare - constituirea unor fonduri corespunzătoare intereselor și cerințelor poporului, mănuștelor lui de familiarizare cu tezaurul național și universal de cultură și civilizație, iar la utilizarea colecțiilor - respectarea dreptului universal al omului de acces la documente și informație.

Sarcinile stringente privitoare la transpunerea în fapt a acestui principiu sînt următoarele:

1.1 Achiziția cotei literaturii în limbile autohtonilor în volumul global al fondurilor prin achiziționarea curentă și retrospectiv (în baza unui plan de deziderate) a tuturor seriilor și edițiilor intrate în sau referitoare la istoria și realitățile contemporane ale literaturii, culturii și civilizației românești, cît și ale culturii și civilizației rușilor, ucrainenilor, bulgarilor, găgăuzilor, nemților, cehilor, ovrșilor, polonezilor, (în funcție de structura demografică a localităților în care este situată fiecare bibliotecă);

1.2 Achiziționarea cărților autorilor străini intrați în circuitul universal, editate în limbile autohtonilor sau în limba originalului;

*Ex. CIC
10.10.91*

Pagina 1 din Ordinul nr. 86 al Ministerului Culturii și Cultelor al RSS Moldova

4.1 *Lucrările aparte ale clasicilor marxism-leninismului și publicațiile care comentează viața, activitatea și opera lor din punctul de vedere al unui singur partid, în interesele sistemului de instruire politică de partid și de educație comunistă a oamenilor muncii. Lucrările conducătorilor și activiștilor partidului comunist și literatura despre el.*

În bibliotecile centrale, republicane și națională urmează a fi lăsate câte un exemplar din aceste publicații pentru uzul specialiștilor și al altor cititori interesați.

4.2 *Ca fiind depășite moral: publicațiile în care evenimentele social-politice ce s-au produs în țară și în lume sunt reflectate într-un mod denaturat, în interesele regimului totalitar comunist.*

4.3 *Literatura sovietică depășită moral referitoare la istoria românilor, Basarabiei, Transnistriei, Bucovinei.*

4.4 *Literatura depășită moral referitoare la istoria religiilor, creștinismului, activitatea parohială.*

4.5 *Ca ediții ce nu țin de profilul de activitate al bibliotecilor publice: Publicațiile partidelor și mișcărilor social-politice (P.C.U.S. ș.a) în paginile cărora sunt urmate alte scopuri decât cele de informare și culturalizare; de asemenea, materialele de directivă și alte publicații de uz intern, de serviciu ale acestor formații (rezoluții, hotărâri, cuvântări).*

4.6 *Literatura artistică nesolicitată de cititori (cu excepția scrierilor de valoare ale literaturilor naționale și a publicațiilor care urmează a fi conservate în virtutea funcției patrimoniale a bibliotecilor publice).*

4.7 *Ca fiind în afara profilului de activitate a bibliotecii: literatura de specialitate care nu corespunde obiectivelor social-economice ale localității în care funcționează biblioteca.*

4.8 *Ca fiind dublete: publicații în domenii de cunoaștere, literatură de referință și de popularizare a științei, alte tipărituri ce fac parte din nucleul fondului, dar sunt editate în altă limbă, în caz dacă biblioteca a achiziționat aceleași cărți sau ediții analog în limbile autohtonilor (moldovenilor, ucrainenilor, bulgarilor, găgăuzilor, cehilor etc.).*

4.9 *Dubletele nejustificate din toate compartimentele fondului.*

Grație acestui ordin, în dezvoltarea și componența colecțiilor Bibliotecii Naționale intervin modificări esențiale. Tabelul de mai jos demonstrează acest fapt.

Tabelul nr. 2. **Dinamica cantitativă și topo-lingvistică a colecției bibliotecii între anii 1991-2001.**

Anul (existente la 01.01)	Total exemplare în colecții	Total în limba română	%	Intrări total	Intrări în limba română	%
1991	3 352 901	157 928	4,7%	78 587	18 714	23,8%
1993	3 282 253	104 911	3,2%	25 098	7 049	28,1%
1995	3 112 291	191 318	6,3%	26 085	13 394	51,3%
1997	3 031 567	216 110	7,1%	21 476	12 791	59,6%
1999	2 838 718	218 387	7,7%	16 633	9 742	58,6%
2001	2 719 550	234 221	8,6%	16 159	7 321	45,3%

O analiză a registrelor de mișcare a fondurilor Bibliotecii Naționale pentru perioada 1991-2001 ne demonstrează schimbări, în primul rând, în profilul lingvistic al colecțiilor. Și dacă rata publicațiilor în limba română din cantitatea totală rămâne extrem de mică, rata intrărilor noi este mai mult de 50%. Scade cantitatea totală a documentelor în colecții, cauzată de excluderea majorității publicațiilor politizate și învechite moral. Scade și cantitate de intrări în colecții, dat fiind faptul că biblioteca achiziționează cărți preponderent pe piața editorială din Republica Moldova. Această orientare conștientă către depolitizarea colecțiilor și orientarea spre valori autohtone va persista și în continuare. Colecția bibliotecii se stabilește cantitativ la cifra de circa 2,5 milioane de unități materiale (2 508 452 la 1 ianuarie 2006). Completarea colecțiilor se efectuează, prevalent, cu documente în limba română. Rata documentelor în limba de stat este de 11%. Circa 38-40% din cantitatea totală de intrări în colecții sunt documentele achiziționate prin depozitul legal al Republicii Moldova; 30-32% din intrări revin donațiilor din diferite surse; 17-20% – achizițiile cu plată și 12-15% revin documentelor venite prin schimb internațional de publicații. Cantitatea totală a documentelor intrate scade (11 677 de exemplare pentru anul 2005), cantitatea documentelor în limba română (5 991 de

exemplare) este de 51% din cifra intrărilor. Rata documentelor în limba de stat existente în bibliotecă – 11%.

Tabelul nr. 3. **Dinamica completării colecțiilor între anii 2006-2010.**

Anul	Intrări
2006	13 879
2007	13 756
2008	14 559
2009	11 425
2010	10 359

Din numărul total de documente intrate în fond în anul 2010, 68% sunt documente în limba română, creșterea fiind de 17% comparativ cu anul 2005.

Este în creștere și volumul documentelor achiziționate prin intermediul depozitului legal, fiind de 45,5%, și al donațiilor, care constituie 44,7%. Insuficiența de finanțe a cauzat scăderea achizițiilor cu plată și a documentelor venite prin schimb interbibliotecar internațional, raportul lor fiind mai mic de 5%.

Barometrul de opinie – sondajul sociologic efectuat în octombrie 2010 – a demonstrat că 48% din respondenți au calificat calitatea colecției bibliotecii ca „*bună*”, 46% i-au atribuit calificativul „*medie*” și 6% – „*slabă*”.

Anul 2010 a fost marcat prin crearea Bibliotecii Naționale Digitale „Moldavica”. BND „Moldavica”, fiind concepută ca o bază de date full-text pentru documentele patrimoniale, formează, de facto, o colecție nouă, cea mai actuală, a bibliotecii. La finele anului 2010 Biblioteca Națională Digitală „Moldavica” dispunea de 120 000 de pagini digitale ale documentelor patrimoniale din 6 categorii de publicații din colecțiile BNRM: colecția de materiale manuscrise; colecția de cărți vechi și rare, colecția de periodice naționale vechi, colecția de hărți, colecția de cărți poștale, colecția de ex-librisuri.

Digitizarea sau achiziția prin digitizare/numerizare devine o modalitate nouă de dezvoltare a colecțiilor BNRM.

În anii ce urmează, cantitatea totală a documentelor din colecțiile bibliotecii rămâne constantă, alcătuind aproximativ 2,5 milioane de unități. Aceasta nu indică o stagnare în dezvoltarea colecției, ci o muncă neîntreruptă asupra calității colecțiilor, trierea continuă și actualizarea lor. Cifra achizițiilor pentru anul 2015 este de 18 986 de documente, dinamica fiind cu 83,3% (8 627 de documente) mai mult decât în anul 2010. Sursele principale (din punct de vedere cantitativ) de completare a colecțiilor rămân donațiile și depozitul legal al Republicii Moldova, iar creșterea vădită a achizițiilor este o probă convingătoare ce denotă dezvoltarea pieții editoriale a Republicii Moldova.

O facilitate pentru completarea colecțiilor bibliotecii cu carte română atât din Republica Moldova, cât și de peste Prut este extinderea Salonului Internațional de Carte Bookfest. Una din condițiile participării editurilor la târgul de carte reconceptualizat a fost achitarea cu donații către Biblioteca Națională a Republicii Moldova, care, la rândul său, a redistribuit exemplare superflue bibliotecilor din SNB.

Colecțiile Bibliotecii au fost completate cu 1 332 de exemplare de ediții actuale, prezentate la Salonul Internațional de Carte (SIC), în anul 2016; 1 318 în anul 2017 și 1 285 în anul 2018. Ca exemplu prezentăm editurile și numărul de exemplare donate de către acestea la SIC 2019.

Tabelul nr. 4. Editurile, numărul de exemplare donate de către acestea în cadrul SIC 2019 și distribuția lor.

Editura / distribuitor	Exemplare intrate în bibliotecă	Exemplare intrate în colecție	Exemplare redistribuite	Exemplare destinate schimbului internațional
Litera	129	40	89	
Educational Centre SRL	43	28	15	
Комсомольская правда	30	11	19	
Epigraf	52		31	21
Polisalm	90	40	50	
Arc	120		108	12
Societatea de Distribuție a Cărții Pro-Noi	54	19	35	
Moldpresa	90	30	60	
Teo-Educațional	33		33	
Gunivas	30	7	23	
Golovei-Servicii	12	1	11	
AGEPI	30	8	22	
BRAINSTORM Cafe Erudit Studio	30		30	
Art	149	48	101	
RAO	200	97	103	
AGIR	50	48	2	
ALL	153	106	47	
Edit. Universitaria Craiova	52	52		
Paul Editions	50	20	30	
Junimea	50	20	30	
Muz. Lit. Române	60	24	36	

Meteor Press	100	40	60	
Niculescu	100	12	88	
Seneca	66	66		
Trei	150	66	84	
Nemira	150	58	92	
Știința	60	1	47	12
Tehnico-Info	18	1		17
Cartier	60		53	7
Eurodidactia	219	21 ex.: cărți - 2; a. pl. - 5; hărți - 14	162 ex.: cărți - 100; a. pl. - 16; hărți - 46	36 cărți
Vreamea	50	20	30	
Arco Iris	50	8	42	
Ars Libri	155	30 (cărți - 20, CD - 10)	125 (cărți - 110, CD - 15)	
Curtea Veche	154	55	99	
Taida	54	36	18	
Didactica Publishing House	150	112	38	
Humanitas	150	57	93	
Prut	178	30	148	
Gama	140	22	118	
Tracus Arte	50	9	41	
Total	3561	1243	2213	105

Componența și caracteristicile cantitative ale colecției BNRM în perioada 2015-2019, aduse în următorul tabel, demonstrează stabilitate și activitate persistentă pentru dezvoltare calitativă.

Tabelul nr. 5. Dezvoltarea colecțiilor BNRM în perioada anilor 2015-2019.

Anul	Total în colecție	Intrări total	Intrări doc. în limba română	%	Ieșiri total	Ieșiri doc. în limba română	%
2015	2 588 134	18 986	9 516	50,1%	11 300	2 863	25%
2016	2 589 746	19 593	11 930	60,9%	17 981	5 347	29,7%
2017	2 592980	19 180	12 641	65,9%	15 946	749	4,7%
2018	2 587594	15 206	10 304	67,8%	20 592	3 076	14,9%
2019	2 555 846	15 845	10 749	67,8%	47 592	2 724	5,7%

Perioada stabilă din punctul de vedere al dezvoltării colecțiilor Bibliotecii Naționale este întreruptă de situația excepțională pandemică. Pandemia de COVID-19 a redus nu numai din numărul vizitatorilor bibliotecilor, dar a afectat și activitatea editorială. Reducerea produselor editoriale pe piața autohtonă și impedimentele de import, cauzate de pandemie, au adus la reducerea achizițiilor în colecția bibliotecii, cifra totală de intrări pentru anul 2020 fiind de 10 425 de exemplare, iar pentru anul 2021 - 12 803 exemplare. Totodată, în anul 2021 au fost recepționate ca donații destinate redistribuirii în alte biblioteci 7 805 publicații.

La finele anului 2021, colecția Bibliotecii Naționale constituie 2 500 445 de unități materiale:

- 1 564 105 – cărți
- 333 955 – reviste
- 20 347 – ziare
- 37 807 – publicații continue
- 5 729 – teze de doctorat
- 246 – manuscrise
- 1 149 – hărți
- 340 – stampe
- 64 197 – muzică tipărită
- 25 300 – discuri de vinil
- 1 023 – înregistrări sonore pe bandă

- 5 714 – documente electronice pe suporturi amovibile
- 2 810 – microfilme
- 1 890 – microfîșe
- 140 335 – documente grafice (cărți poștale, materiale promoționale, afișe etc.)
- alte tipuri de documente: rezumate, fotografii, materiale prelucrate în grup etc.[5].

În cei 30 de ani de independență a Republicii Moldova, perioadă în care biblioteca a devenit una cu adevărat națională, instituția a fost și este susținută de oameni de cultură, bibliofili, personalități notorii, politicieni și oameni de bună credință, care contribuie prin generoase donații la completarea colecțiilor bibliotecii cu documente de valoare. Bunăoară, Clara și Pavel Balmuș, regretatul președinte al Societății Bibliofililor din Moldova, au donat Bibliotecii Naționale circa 1 300 de volume de cărți cu valoare bibliofilă și intrinsecă impunătoare. Aurel Marinciuc, om de știință care a colecționat o imensă bibliotecă, a oferit donații de valoare Bibliotecii Naționale, printre care: Hérodote, *Histoires* (l. franceză), editat la Paris în anul 1646, A. de la Motraye, *Voyages*, editată la Haga în anul 1725. Iurii Kojevnikov, scriitor din Federația Rusă, traducător și cercetător de vază al literaturii române, a transmis bibliotecii o donație, care conține multe ediții rare, deosebit de valoroase, cum ar fi: Mihai Eminescu. *Poezii tipărite în timpul vieții* în trei volume, editate între anii 1939-1944 la București; *Cronicile României. Letopisețele Moldovei și Valahiei*, editate de Mihail Kogălniceanu în 3 volume la București, între anii 1872 și 1874; *Scrieri* de Ion Ghica, 1914, București ș.a. [1]. Printre generoșii donatori de carte se numără și Ion Ungureanu, Mihai Cimpoi, Iurie Colesnic, Iurie Grecov, Andrei Eșanu, Ion Păcuraru, Vlad Pohilă, Constantin Rusnac, Petru Soltan, Arcadie Suceveanu, Andrei Vartic, Ion și Victor Bârsan, Maria Bieșu, Dumitru Blajinu, Serafim Buzilă, Nicolae Câlciu, Vlad Chiriac, Ioan Ciuntu, Anton Crihan, Mihail Dolgan, Boris Druță, Vladimir Dumbrava, Dumitru Fusu, Sergiu Grossu, Ion Hadârcă,

Valentin Mândăcanu, Alexandru Magola, Gheorghe Mustea, Nicolai Moghileanski, Vasile Spinei, Vasile Șoimaru, Alexandru Șoltoianu, Efim Tarlapan, Zlata Tkaci, Vlad Zbârciog et al.

Colecțiile bibliotecii s-au îmbogățit și datorită donațiilor din partea unor personalități din România, cum ar fi: Paul Goma, Mircea Cărtărescu, Ana Blandiana, Vlad Bejan, Nicolae Breban, Gheorghe Buluță, Mircea Dinescu, Eugen Simion, Cătălin Bordeianu, Alex Ștefănescu și mulți alți intelectuali.

În diferite etape de existență a bibliotecii, cu donații au intervenit și personalități politice, cum ar fi: Mircea Druc, Petru Lucinschi, Valeriu Pasat, Mircea Snegur, Vladimir Voronin, Nicolae Timofti [1].

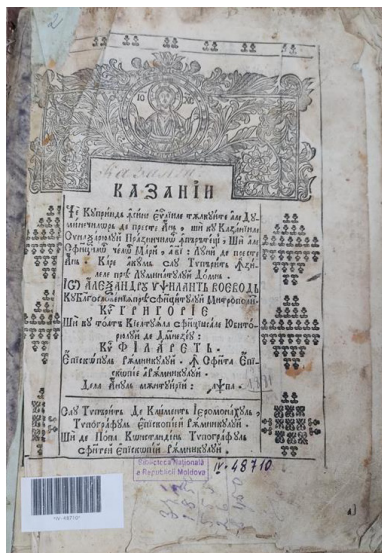
Datorită acestor donații, dar și achizițiilor cu plată, în anii de independență s-a completat cu opere de o valoare patrimonială excepțională și colecția de carte veche și rară. Fiind achiziționate de la persoane fizice, și-au găsit loc în colecția de patrimoniu următoarele lucrări: Movilă, Petru. *Mărturisirea ortodoxă a Apostoleștei...* Mănăstirea Neamț: [s. n.], 1864. 320 p; *Catehizisul creștinesc cel prelarg a pravoslavniciei catolicești a Răsăritului Bisericii*: Trad. din l. rusă. Tipărită după ed. la M.: tip. Sinodului, 1839. Chișinău: Tip. Duhovnicească, 1844. 262 p.: 3 f.; *Cazanii*. Râmnic: Tip. Episcopiei Râmnicului. Și de Popa Konstantin, 1781: Pag. nenum.; Simeon, Arhiepiscopul Tesalonicului. *Voroava de întrebări și răspunsuri întru Hristos*. București: [s.n.], 1765. Pag. nenum.; *Mineiul lunii lui August*: Întru Slava Sf[i]nței și cei de o ființă de viață făcătoarei și Nedeparțitei Treimi / Care întru acest chip acum a doa aora s-au tipărit. În zilele prea Înălțatului nostru Domn Mihail Grigoriu Sturza V[oe]v[od]: Cu Blagoslovenia Înalt Preasf[i]nțitului Arhiepiscop și Mitropolit al Moldaviei Kiriu Kir, Meletie. De pre Originalul de el îndreptat de Prea sf[i]nțitul Episcop al Argeșului Kir, Iosif. Îndreptându-se duple puțință potrivit Mineilor eșite la Constantinopol în anul 1843. Prin sîrguința și cheltuiala Preacuviosului Arhhimandrit și Stareț al Sf[i]n[tei]: Monastiri Neamțul și Secul. Kir, Neonil. În Sf[ă]nta Mănăstire Neamțul: Tipografia Sfintei Monastiri Neamțu,

1847, 316 f.: viniete inițiale gravate, finale, ornamente tipogr., grav.

În prezent, când utilizatorii bibliotecii folosesc internetul ca sursă de informare alternativă, este evidentă necesitatea unei calități sporite a colecțiilor de bibliotecă. Deoarece „calitatea este ansamblul de proprietăți și caracteristici ale unui produs care îi confera acestuia aptitudinea de a satisface cerințele exprimate sau implicite” (conform ISO 9000:2000), prioritar în determinarea calității colecțiilor sunt cerințele formulate la nivel de comunitate. Deci, o colecție de calitate este cea care satisface cerințele utilizatorilor. Anume datorită colecțiilor, biblioteca își realizează funcția socială, creează un cerc de utilizatori activi ai bibliotecii. Prin urmare, vitalitatea și eficiența tuturor celorlalte componente ale bibliotecii, prezența ei ca instituție necesară societății depinde de cât de bine sunt gestionate colecțiile de bibliotecă.

Actualmente, una dintre cele mai importante funcții sociale ale bibliotecii e de a fi memoria omenirii, de a forma cele mai bune calități morale, de a promova educația generală și profesională, dezvoltarea tuturor ramurilor științei, producției și culturii.

Conștientizând semnificația patrimoniului scris, Biblioteca Națională se poziționează ca instituție de memorie a Republicii Moldova. Exercițând funcția patrimonială, biblioteca conservează, restaurează și păstrează cu grijă documente de valoare ale țării. Determinată de funcția socială, biblioteca ține cont de tendințe și completează colecțiile cu ediții actuale, ce răspund necesităților tuturor membrilor societății.

Referințe bibliografice:

1. Biblioteca Națională a Republicii Moldova: muzeul virtual: Hronicul [online]. [citat 18.03.2022]. Disponibil: http://moldavica.bnrm.md/biblielmoMuzeu?a=d&c=muzeu_html&d=J1830-1832
2. Darea de seamă despre lucrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova pe anul 1990. Chișinău, 1991.
3. GANENCO, Petru. Istoria Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova de la 1832 pînă la 1918. Chișinău: [s.n.], 2001, 196 p. ISBN 9975-9991-2-3.
4. PELIN, Veronica. I. Liprandi. In: Magazin bibliologic, 2007, nr. 2, p. 48-50.
5. ВОЛКОВСКАЯ, Л. И. История создания системы фондов библиотеки. In: Государственной ордена дружбы народов библиотеке МССР им. Н. К. Крупской 150 лет: Тезисы докладов и сообщений юбилейной научной конференции 31 августа 1982 г. г. Кишинев. Кишинев: ГБ МССР им. Н. К. Крупской, 1982, pp. 29-32.